W poszukiwaniu etycznej definicji mowy nienawiści

Maciej Kulik

The New Ethos

Plan prezentacji

1. Dotychczasowe definicje mowy nienawiści
2. Proponowana definicja
   a. Nienawiść jako zła wola
   b. Krzywda jako niesprawiedliwa szkoda
   c. Naruszenie godności osoby
   d. Ocena moralna na podstawie kryterium niezależnego od moralności działań

1. Dotychczasowe definicje

- **Lingwistyczne**
  - Język używany do wyrażania nienawiści wobec określonej osoby lub grupy albo mający na celu poniżenie, upokorzenie lub obrażenie członków tej grupy ze względu na takie cechy jak **rasa, religia, pochodzenie etniczne, orientacja seksualna, niepełnosprawność lub płeć** (Founta et al. 2018)
- **Prawne**
  - "Podżeganie do przemocy lub nienawiści wobec grupy określonej ze względu na **rasę, religię lub pochodzenie etniczne**" (UE).

2. Proponowana definicja

Wersja pełna

a. Nienawiść jako zła wola
b. Krzywda jako niesprawiedliwa szkoda
c. Naruszenie godności człowieka
d. Ocena moralna na podstawie kryteriów niezależnych od moralności działań

Wersja skrócona

Mowa nienawiści jest to akt mowy, stanowiący niesprawiedliwą krzywdę, polegającą na sformułowaniu oceny pewnej osoby na podstawie kryteriów nieistotnych dla moralności jej działań.

a. Nienawiść jako zła wola

- Mowa nienawiści nie musi być wyrazem nienawiści rozumianej jako emocja (Brown 2017)
- "Miłość jest to pragnienie czyjegoś dobra, ze względu na niego, a nie ze względu na siebie"
  (Arystoteles, Retoryka, 1380b-1381a)
- "Celem gniewu jest ból, celem nienawiści - zło"
  (Arystoteles, Retoryka, 1382a30-31)

- Miłość = pragnienie czyjegoś dobra = dobra wola
- Nienawiść = pragnienie czyjegoś zła = zła wola

b. Krzywda jako niesprawiedliwa szkoda

"Jest rzeczą gorszą krzywdę wyrządzać, niż jej doznawać"

Platon, "Gorgiasz"

- Szkoda ≠ krzywda
- Krzywda = niesprawiedliwa szkoda
- Szkoda
  - Zniszczenie samochodu przez burzę
- Krzywda
  - Zniszczenie samochodu przez wandala

Sprawiedliwość

- Ulpian: oddać każdemu, co mu się należy
- Arystoteles: podział zgodny z równością
  - Sprawiedliwość wyrównawcza
  - Sprawiedliwość rozdzielcza
- Ajdukiewicz: zasada równej miary
  - Ludzie mają równe prawa
  - Każdego powinniśmy traktować „tak samo”
  - Jeśli oddajemy A osobie X, to powinniśmy oddać A również osobie Y

c. Naruszenie godności człowieka

"Zdolność do kierowania się racjami, działania oraz formułowania przekonań na podstawie racji" (Kant, Hill, and Zweig 2002)

- Człowiek = istota zdolna do działania na podstawie racji = podmiot moralny
- Godność człowieka = zdolność do działania na podstawie racji
- Godność człowieka = bycie podmiotem moralnym
- Naruszenie godności człowieka = podważenie statusu podmiotu moralnego

Przykład

Polacy są złodziejami

- Podważenie statusu podmiotu moralnego
  = naruszenie godności

X jest złodziejem, ponieważ coś ukradł

- Potwierdzenie statusu podmiotu moralnego
  = uszanowanie godności

d. Ocena moralna na podstawie kryterium niezależnego od moralności działań

- Mowa nienawiści jest ukierunkowana przeciwko jednostce lub grupie jednostek na podstawie arbitralnej i normatywnie nieistotnej charakterystyki (Parekh 2012)

- Cecha normatywnie istotna = odnosząca się do działań jednostki
- Cecha normatywnie nieistotna = nie odnosząca się do działań jednostki
- „ludzie określonej rasy są przestępcami”
- „ten, kto dopuścił się zabójstwa, powinien zostać ukarany”

Przykład

„ludzie określonej rasy są przestępcami”

- Cecha normatywnie nieistotna
  = podważenie statusu podmiotu moralnego
  = naruszenie godności

„ten, kto dopuścił się zabójstwa, powinien zostać ukarany”

- Cecha normatywnie istotna
  ≠ podważenie statusu podmiotu moralnego
  ≠ naruszenie godności

Podsumowanie

Wersja pełna

a. Nienawiść jako zła wola
b. Krzywda jako niesprawiedliwa szkoda
c. Naruszenie godności człowieka
d. Ocena moralna na podstawie kryteriów niezależnych od moralności działań

Wersja skrócona

Mowa nienawiści jest to akt mowy, stanowiący niesprawiedliwą krzywdę, polegającą na sformułowaniu oceny pewnej osoby na podstawie kryteriów nieistotnych dla moralności jej działań.